

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en lag om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005. Enligt propositionen slopas arbetsgivares socialskyddsavgift i kommunerna Enare, Enontekis, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki och Övertorneå samt de s.k. Askärgårdskommunerna, dvs. Houtskär, Iniö, Karlö, Korpo, Nagu och Velkua under ett treårigt försök. Försöket omfattar privata arbetsgivare, dvs. företag och hushållsarbetsgivare, samt statens affärsverk. På grund av EG-lagstiftningen står dock t.ex. jordbruk, renskötsel, fiske och transport utanför försöket.

Syftet med försöket är att utreda hur befrielsen från arbetsgivares socialskyddsavgift påverkar sysselsättningen och sysselsättningsbetingelserna. Med anledning av försöket förlorar staten ca 8 miljoner euro per år, vilket täcks genom att socialskyddsavgiften för arbetsgivare höjs 0,014 procentenheter.

Enligt propositionen skall arbetsgivaren för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av försöket till skatteverket enligt ett formulär som Skattestyrelsen fastställer. Arbetsgivaren får på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften den lönebetalningsmånad under vilken anmälan om inledande av för-

söket har lämnats till skatteverket. Skatteverket kan av särskilda skäl besluta att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än under den månad då anmälan om inledande av försöket lämnats in. Avgiftsbefrielsen gäller dock tidigast den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalas i januari 2003. I lagen bestäms i anslutning till EG-regleringen om ett årligt maximalbelopp för avgiftsbefrielsen, vilket är 30 000 euro för den socialskyddsavgift som betalas för varje lönebetalningsår.

I lagen finns dessutom bl.a. bestämmelser om samarbetet mellan skatteverket och arbetskrafts- och näringscentralen, om skatteverkets behörighet för debitering av arbetsgivares socialskyddsavgift som utan grund lämnats obetald, om skatteverkets och Skattestyrelsens granskningsrätt, rätt att få upplysningar och rätt att lämna ut uppgifter samt om ändringssökande.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen är tidsbunden. Den avses träda i kraft den 1 januari 2003 och är i kraft fram till utgången av 2005 så att arbetsgivarna sista gången får befrielse från socialskyddsavgiften i januari 2006 på basis av löner som betalats i december 2005.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Nuläge	3
1.1. Lagstiftning och praxis.....	3
1.2. 1.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	4
EG-lagstiftning om statligt stöd.....	4
Regional sänkning av arbetsgivares socialskyddsavgift i Sverige	6
Regional sänkning av arbetsgivares socialskyddsavgift i Norge	7
1.3. Bedömning av nuläget	7
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	8
2.1. Mål och medel	8
Mål	8
Aktuella alternativ.....	8
2.2. De viktigaste förslagen.....	9
3. Propositionens verkningar	10
3.1. Ekonomiska verkningar	10
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	10
3.3. Verkningar för den regionala utvecklingen	11
4. Beredningen av propositionen	11
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	11
4.2. Utlåtanden	11
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	12
DETALJMOTIVERING.....	12
1. Lagen om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005	12
2. Ikraftträdande.....	20
3. Lagstiftningsordning	20
LAGFÖRSLAG	22
om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003— 2005	22

ALLMÅN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Arbetsgivaren är skyldig att till Folkpensionsanstalten betala arbetsgivares folkpensionsavgift enligt 3 § 2 mom. folkpensionslagen (347/1956) och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift enligt 32 § 2 mom. sjukförsäkringslagen (364/1963). Avgifterna betalas i praktiken som en avgift, arbetsgivares socialskyddsavgift.

Bestämmelser om grunderna för betalningen av arbetsgivares folkpensionsavgift och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift ingår i 1 och 2 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Avgifterna betalas i samband med förskottsinnehållningen på basis av lön på vilken förskottsinnehållning skall verkställas. Grunden för avgifterna är också i begränsad utsträckning den lön som betalas till den skattskyldige och den del av i 77 § inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd utlandsarbetsinkomst som betalas i pengar.

Beloppet av arbetsgivares folkpensionsavgift och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift bestäms genom budgetlagar som ges årligen. Avgifterna har sedan 1982 varit olika stora för privata arbetsgivare och arbetsgivare inom den offentliga sektorn. Genom avgifter av skattenatur har det varit möjligt att i någon mån reglera beloppet av de arbetskraftskostnader som tas ut hos olika arbetsgivare så att det motsvarar konjunkturläget. Folkpensionsavgiften för privata arbetsgivare har sedan 1973 varit graderad med undantag för en två års period. Avgifterna är inte regionalt graderade i Finland.

Graderingen av folkpensionsavgiften görs i tre olika avgiftsnivåer på basis av avskrivningar som arbetsgivaren gör för anskaffningsutgifterna för förslitning underkastade anläggningstillgångar och utifrån de löner som betalats. Till den lägsta avgiftsklassen, avgiftsklass I, hör sådana privata arbetsgivare för vilka beloppet av de årliga avskrivningar som fastställts i beskattningen inte överskrider 50 500 euro eller, om avskrivningarna

överskrider 50 500 euro, deras andel är mindre än 10 % av det lönebelopp som företaget betalat under ett och samma skatteår. Till den mellersta avgiftsklassen, avgiftsklass II, hör de företag som utövar affärsverksamhet för vilka de årliga avskrivningarnas belopp överskrider 50 500 euro och utgör minst 10 men högst 30 % av det betalda lönebeloppet. Till den högsta avgiftsklassen, avgiftsklass III, hör sådana företag som bedriver affärsverksamhet och för vilka avskrivningarnas belopp överskrider 50 500 euro och samtidigt utgör över 30 % av de betalda lönernas belopp. Räknet i antal företag hör största delen till den lägsta avgiftsklassen.

Om graderingen av folkpensionsavgiften för privata arbetsgivare bestäms i lagen om storleken av den försäkrades sjukförsäkringspremie, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift (1206/2001). I lagen bestäms även om storleken på arbetsgivares folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift. Enligt 5 § är arbetsgivares folkpensionsavgift från ingången av mars 2002 1,35 % i avgiftsklass I för privata arbetsgivare, 3,55 % i avgiftsklass II och 4,45 % i avgiftsklass III. Folkpensionsavgiften för kommunala och kyrkliga arbetsgivare är 2,40 % från samma tidpunkt samt 3,95 % för statliga arbetsgivare och arbetsgivare i landskapet Åland. Om storleken på arbetsgivares sjukförsäkringsavgift bestäms i 4 § i lagen. Sjukförsäkringsavgiften för privata arbetsgivare samt för arbetsgivare inom kommun och kyrka är från ingången av 2002 1,60 % samt för statliga arbetsgivare och arbetsgivare i landskapet Åland 2,85 %.

Till statliga arbetsgivare hör utom staten dessutom statliga verk. Statens affärsverk jämställs med privata arbetsgivare (avgiftsklass I–III) när avgiftens storlek fastställs. Kommunala arbetsgivare är enligt nämnda lag kommuner, samkommuner och kommunala affärsverk. Kyrkliga arbetsgivare är evangelisk-lutherska kyrkan, dess församlingar och kyrkliga samfälligheter samt det ortodoxa kyrkosamfundet och dess församlingar.

Arbetsgivares folkpensionsavgift och ar-

betsgivares sjukförsäkringsavgift tas tillsammans ut som arbetsgivares socialskyddsavgift. Avgiftens storlek är från ingången av mars 2002 2,95 % i avgiftsklass I för privata arbetsgivare, 5,15 % i avgiftsklass II och 6,05 % i avgiftsklass III, för arbetsgivare inom kommun och kyrka 4,00 % samt för statliga arbetsgivare och i landskapet Åland 6,80 %.

Arbetsgivaren betalar månatligen arbetsgivares socialskyddsavgift senast den 10 i den månad som följer på lönebetalningen. Avgiften betalas på eget initiativ i samband med förskottsinnehållningen på skatten till skatteverket, som den 28 i månaden redovisar avgifterna till Folkpensionsanstalten. Arbetsgivaren lämnar in en övervakningsdeklaration enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) för utbetalda löner och arbetsgivaravgifter till skatteverket senast den 15 i den månad som följer på betalningsmånaden. Före utgången av januari det året som följer på året då lönen betalats lämnar arbetsgivaren till skatteverket en årsdeklaration som innehåller uppgifter om alla löner och socialskyddsavgifter som betalats ut under föregående år. Vid verkställandet av förskottsinnehållningen på arbetsgivares socialskyddsavgift och vid deklarationsförfarandet tillämpas motsvarande bestämmelser i lagen och förordningen om förskottsuppbörd (1124/1996).

Arbetsgivares socialskyddsavgift tas inte ut hos en utländsk arbetsgivare, om inte denna har ett fast driftställe eller en representant i Finland. Hushåll är också befriade från avgift om den lön som betalas till en och samma arbetstagare uppgår till högst 1 500 euro om året. I Finland finns ingen avgift som motsvarar arbetsgivares socialskyddsavgift och som på basis av företagsinkomst tas ut hos företagare.

Avkastningen av arbetsgivares socialskyddsavgift 2001 var ca 2,4 mrd. euro (ca 14,4 mrd. mk). Därav användes ca 1,5 mrd. euro (ca 9,2 mrd. mk) till finansieringen av folkpensionsutgifter och ca 0,9 mrd. euro (ca 5,2 mrd. mk) till finansieringen av sjukförsäkringsutgifter.

Bestämmelser om ett system enligt den modell för återbetalning av socialskyddsavgifter som beskrivs nedan i avsnitt 2.1 ingår i lagen om en förteckning över handelsfartyg i

utrikesfart (1707/1991). Enligt lagen beviljas till den finska sammanslutning som äger fartyget och bedriver rederiverksamhet med det av statens medel i stöd ett belopp som motsvarar den socialskyddsavgift som betalats. Stödet beviljas på ansökan i efterhand. Stödet beviljas och betalas ut av sjöfartsstyrelsen.

1.2. 1.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

EG-lagstiftning om statligt stöd

När en befrielse från socialskyddsavgiften för arbetsgivare övervägs aktualiseras frågan om detta harmonierar med Europeiska gemenskapens lagstiftning om statliga stöd. Om statligt stöd till företag bestäms i artikel 87–89 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG). Europeiska gemenskapernas kommission har utfärdat flera förordningar och andra tolkningsanvisningar på lägre nivå i syfte att tillämpa bestämmelserna i EG-fördraget. En av de centralaste tolkningsanvisningarna är riktlinjerna för statligt stöd för regionala ändamål (EGT C 74, 10.3.1998 och EGT C 258, 9.9.2000).

Det finns ingen entydig definition på statligt stöd. Utgångspunkten är dock att åtgärden skall uppfylla kriterierna i artikel 87.1. Enligt artikeln gäller reglerna för det första åtgärder som är förknippade med användningen av offentliga medel. Statliga stöd är alla företags- eller sektorspecifika stöd som beviljas genom centralförvaltningens samt kommunernas och andra regional- och lokalmyndigheters försorg. Stödformen (understöd, lån, skattelättnad, sänkning av socialskyddsavgiften, borgen, finansiering i form av eget kapital, utbud av förmödenheter eller tjänster förmånligare än till "marknadpris", osv.) har ingen betydelse. Det behöver sålunda inte vara fråga om en direkt penningprestation till stödtagaren utan definitionen täcker en fördel som genom åtgärderna åstadkommit för den offentliga sektorn. Förutsättningen är dock att åtgärden har "budgetkonsekvenser", varvid offentliga sektorn blir utan fordringar t.ex. i form av nedsett socialskyddsavgift. Åtgärden skall sålunda innebära en sådan ekonomisk förmån för företaget som det inte får i sin normala

affärsverksamhet. När stödet bedöms är åtgärdens faktiska verkan avgörande, inte dess syfte.

Stödtagaren kan vara ett privat eller ett ofientligt företag. Företag som begrepp täcker alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet oberoende av juridisk form. Tillämpningen av artikeln förutsätter dessutom att åtgärden är selektiv. T.ex. en sänkning av samfundsskatten eller socialskyddsavgiften för alla företag i en medlemsstat betraktas som en "allmän åtgärd". Om åtgärden avgränsas t.ex. geografiskt så att den gäller endast en viss del av företagen, tillämpas artikel 87.

Statliga stöd skall ha en eventuell inverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna. Det räcker om man kan visa att stödtagaren bedriver ekonomisk verksamhet och verkar på en marknad där det förekommer handel mellan medlemsstaterna. Kommissionen har dock ansett att små stödbelopp (stöd av mindre betydelse, dvs. de minimis-stöd) inte nämnvärt påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Därför anses att de minimis-stödet kommer att stå utanför tillämpningsområdet för artikel 87.1. I praktiken innebär detta att stödet inte behöver anmälas på förhand till kommissionen i enlighet med artikel 88.3.

I artikel 87.2 i EG-fördraget bestäms om stödåtgärder som är förenliga med den gemensamma marknaden. I artikel 87.3 bestäms åter om sådana stödåtgärder som kommissionen kan betrakta som förenliga med den gemensamma marknaden. I artikel 87.3 punkt a bestäms att som förenliga med den gemensamma marknaden kan anses stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarig brist på sysselsättning. Enligt riktlinjerna för regionala stöd uppfylls villkoren om regionen, som motsvarar en geografisk enhet på NUTS II-nivå (i Finland storregioner), har en bruttonationalprodukt per invånare som uttryckt i köpkraftsstandard inte överskrider 75 % av gemenskapsgenomsnittet.

Enligt artikel 87.3 punkt c kan som förenliga med den gemensamma marknaden betraktas stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när

det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Enligt riktlinjerna får inte den andel områden som täcks av punkt c överskrida 50 % av den nationella befolkning som inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 87.3 punkt a.

Enligt riktlinjerna för regionalt stöd är regionala stöd som är avsedda att minska företagens löpande kostnader i princip förbjudna. Driftsstöd av denna typ är undantagsvis möjliga endast på ovan nämnda nationella stödområden enligt artikel 87.3 punkt a. I Finland är ett sådant område utvecklingsområdets stödområde I, i praktiken östra Finland.

Driftsstöd för företag av ovan nämnda typ, till vilka även befrielse från socialskyddsavgiften räknas, kan förverkligas som de minimis-stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse (EGT L 10, 13.1.2001). Kommissionens förordning har ersatt kommissionens meddelande från 1996 om stöd av mindre betydelse. Ett de minimis-stöd kan under de förutsättningar som anges i förordningen anses vara tillåtet och kommissionen behöver inte underrättas om beviljandet av stödet i enlighet med artikel 88.3 EG-fördraget.

Förordningens tillämpningsområde gäller inte transportsektorn, och verksamheter som hänförs till produktion eller förädling eller saluföring av de produkter som räknas upp i bilaga I i EG-fördraget (jordbruk, fiske och vattenbruk), exportstöd eller stöd som gynnar inhemska produkter på bekostnad av importprodukter. Begränsningar i anslutning till export och stöd för inhemska produkter bygger på Världshälsoorganisationens (WTO) avtal om subventioner och utjämningsåtgärder (EGT L 336, 23.12.1994). En sådan sänkning av socialskyddsavgiften som avses i regeringens proposition gäller dock inte stödjande av den aktuella exportverksamheten utan sänker endast företagets löpande omkostnader.

Någon reglering som motsvarar de minimis-stöd har inte tillämpats på sådan verksamhet inom kol- och stålindustrin som avses i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG). Sedan

EKSG-fördraget upphörde har dessa branscher sedan den 24 juli 2002 hört till tillämpningsområdet för artikel 87 i EG-fördraget. Enligt kommissionens tolkning kan de minimis-stöd beviljas företag i stålindustribranschen, däremot står kolsektorn utanför tillämpningsområdet för de minimis-regeln.

Det sammanlagda beloppet av de minimis-stöd som beviljas under en period på tre år har begränsats till 100 000 euro. Maximibeloppet tillämpas successivt för varje tre års period oberoende av stödets form och mål. Regeln för de minimis-stöd begränsar inte företagets rätt att för ett och samma projekt få annat statligt stöd som godkänns av kommissionen eller som hör till tillämpningsområdet för en gruppundantagsförordning. Enligt ingressen till förordningen skall de minimis-stöd anses ha blivit beviljat i det skede då den lagliga rätten till stödet övergår på stödtagaren. Stöd som betalas i flera rater diskonteras till det värde som rådde vid tidpunkten då stödet beviljades.

Ett företag som får stöd skall underrättas om att det är fråga om ett de minimis-stöd. När stödet beviljas måste företaget lämna uppgifter om annat de minimis-stöd som det fått under de tre föregående åren. Innan nytt stöd beviljas skall man kontrollera att det nya stödet tillsammans med det tidigare de minimis-stödet som beviljats under de föregående tre åren inte överskrider minimibeloppet om 100 000 euro. Handlingarna som gäller stödet skall förvaras tio år från den dag stödet beviljades liksom även handlingarna som gäller stödprogrammet förvaras tio år från den dag det senaste stödet beviljades.

Nämnda EG-regelverk tillämpas på basis av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) också t.ex. i Norge.

Regional sänkning av arbetsgivares socialskyddsavgift i Sverige

I Sverige har socialskyddsavgifterna sänkts regionalt sedan 1983. Sverige måste dock 2000 upphöra med den regionala sänkningen av avgifterna, eftersom den stred mot EG-bestämmelserna. Kommissionen ansåg i ett beslut som den utfärdade för Sverige att programmet för en sänkning av socialskyddsavgifterna i Sverige var driftsstöd som inte upp-

fyllde kriterierna för undantag enligt artikel 87.2 och 87.3 i EG-fördraget.

I motiveringen till kommissionens beslut konstaterades att beloppet av stöd som beviljas i form av nedsatt avgift inte alls skulle ha berott på merkostnader som företaget åsamkats av transporter utan av lönekostnadernas belopp. Därför ansåg kommissionen att stödets belopp inte på förhand kan beräknas på objektiva grunder per kilometer eller viktenhet, vilket EG:s tillämpningsanvisningar förutsätter. Kommissionen lämnade dock i sitt beslut en möjlighet för Sverige att genomföra den regionala sänkningen av socialskyddsavgifterna inom ramen för EG:s regler för de minimis-stöd.

Sveriges regering beredde på basis av kommissionens beslut en ny lag om en regional sänkning av socialskyddsavgifterna 2002. Lagen trädde i kraft vid ingången av 2002 (Lag om utvidgning av de särskilda avdragen enligt socialavgiftslagen, 2001:1170). På avdragen tillämpas EG:s bestämmelser om de minimis-stöd. Avdrag får en arbetsgivare som har ett fast driftställe i stödområdet. Avdraget gäller inte kommuner, landsting, statliga myndigheter och affärsverk samt registrerade trossamfund.

Avdraget tillämpas inte på fiskeri, vattenbruk eller sådant jordbruk som avses i bilaga I till EG-fördraget, transportsektorn eller sådan verksamhet inom kol- och stålindustrin som avses i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen.

Avdraget gäller Sveriges s.k. A-stödområde, som i huvudsak avser norra Sverige, med undantag för kusttrakten. Allt som allt hör områden i länen Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Värmland till avdragsområdena.

Arbetsgivares socialskyddsavgift skall på ovan nämnda områden sänkas utöver med 5 % av avgiftsunderlaget för hela landet med 10 % av avgiftsunderlaget regionalt. Det regionala avdragets belopp är dock högst 7 100 kronor per månad.

Det primära syftet med lagen är att sporra små företag. I motiveringen till lagen bedöms att den regionala sänkningen av arbetsgivares socialskyddsavgift gäller ca 21 000 företag och i dem avgifter som betalas på basis av 1–4 anställda.

I princip har företaget ansvar för att de minimis-stödets maximibelopp inte överskrids. Företagen skall när de ansöker om de minimis-stöd lämna den myndighet som beviljar stöd uppgifter om andra de minimis-stöd som företaget har fått under de senaste tre åren innan beslutet om beviljande av stöd fattas. Myndigheten skall på basis av de uppgifter som företaget lämnat kontrollera att maximibeloppet för de minimis-stöd inte överskrids.

Regional sänkning av arbetsgivares socialskyddsavgift i Norge

En regional gradering av arbetsgivares socialskyddsavgift togs i Norge i bruk 1975. Graderingen gäller alla privata arbetsgivare och kommuner men inte staten. Landet har delats in i fem avgiftszoner (1–5), inom vilka det i enlighet med arbetsgivares socialskyddsavgift 2001 tas ut 14,1 %, 10,6 %, 6,4 %, 5,1 % och 0,0 %. Till zonen med nollavgift hör Finnmarks län och norra delen av Tromsö.

Europeiska frihandelssammanslutningen EFTA:s övervakningsmyndighet (ESA) utfärdade 1998 ett beslut där den konstaterade att Norges regionalt graderade avgiftssystem skall anses vara ett stöd som strider mot bestämmelserna om statligt stöd i EES-avtalet. Norge måste före utgången av 1998 dra in stödet till de delar det stred mot bestämmelserna. Som transportstöd fick avdragssystemet dock tillämpas fram till utgången av 2003 på de villkor som ställts i ESA:s beslut. Norges regering överklagade ESA:s beslut och krävde att det upphävs. EFTA-domstolen förkastade dock genom ett beslut 1999 norska regeringens besvär.

Norges regering har sedan EFTA-domstolen utfärdade sitt beslut sett över det system för en regional gradering av arbetsgivares socialskyddsavgift som varit i kraft. Avdraget har med anledning av beslutet dragits in inom vissa näringar, t.ex. produktionen av el, olja och mineraler. Även områdesindelningen har setts över. ESA har godkänt de ändringar som Norge gjort i systemet för åren 2000–2003.

Enligt uppföljningsundersökningar i Norge har kommunerna och företagen inom servicesektorn haft den största nyttan av grade-

ringen av arbetsgivares socialskyddsavgift. I nollavgiftsklassen sänks socialskyddsavgiften med 14,1 procentenheter. Avdragets direkta sysselsättningsverkan i det nordligaste Norge har uppskattats till 5,4 %.

I Norge har en kommitté tillsatts att utreda hur statens satsningar påverkar den regionala utvecklingen och de regionalpolitiska målen. Kommittén koncentrerar sig hösten 2002 på att klarlägga betydelsen av graderade arbetsgivaravgifter. Till övriga delar skall kommittén slutföra sitt arbete före utgången av 2003.

1.3. Bedömning av nuläget

I Finland har en regional gradering av arbetsgivaravgifterna utretts i flera sammanhang, men inte prövats i praktiken.

Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens temagrupp för den perifera landsbygden föreslog i december 1999 en regional gradering av arbetsgivares folkpensionsavgift i Kaj-analand, Norra Karelen och Lappland. Förslaget ingår inte i statsrådets principbeslut med landsbygdspolitiska linjedragningar för åren 2001–2004.

I den strategi för norra Finland som delegationen för norra Finland offentliggjorde i oktober 2001 (Puoli Suomea samalle viivalle – Strategia Pohjois-Suomen kehittämiseksi vuoteen 2010) föreslås bl.a. att alla arbetsgivares socialskyddsavgifter (inklusive bl.a. arbetspensionsavgiften) halveras på norra Finlands värst drabbade arbetslöshets- och utflyttningsöverskottsområden. Detta ansågs jämfört med de metoder som föreslås i strategin vara det allra effektivaste enskilda hjälpmedlet när det gäller att påverka arbetslösheten och utflyttningsöverskottet i området.

Dessutom har en regional gradering av arbetsgivares socialskyddsavgift tidigare utretts bl.a. av ”socialskyddsavgiftsarbetsgruppen 1977” som tillsatts av finansministeriet samt av en sektion i den regionalpolitiska delegationen (Regionalpolitiska delegationen. Työnantajan sosiaaliturvamaksun alueellista porrastamista selvittäneen jaoston raportti. Statsrådets kansli duplikat 1982:2).

De utredningar som gjorts i Finland om en sänkning av socialskyddsavgiften på andra än regionala grunder har visat att små av-

giftssänkningar inte har någon nämnvärd sysselsättningsverkan. För att få praktisk erfarenhet av om en regional gradering av socialskyddsavgiften har verkningar för sysselsättningen, migrationen mellan områden och etableringen av företag är det dock skäl att genomföra ett tidsbundet försök med att slopa socialskyddsavgiften på regionalt avgränsade områden.

2. Propositionens mål och de viktiga förslagen

2.1. Mål och medel

Mål

I propositionen är det fråga om ett försök genom vilket det utreds vilka verkningarna är om arbetsgivares socialskyddsavgift slopas på ett geografiskt avgränsat område. Målet för sloandet av avgiften är att stöda företagens sysselsättningsbetingelser i nordligaste Finland och vissa skärgårdskommuner, där geografiska faktorer, klimatförhållanden, långa transportsträckor, perifert läge och glesbebyggelse ökar företagets kostnader jämfört med det övriga Finland. Strävan är att underlätta etableringen av nya företag i området samt att främja utvecklandet av befintliga företags verksamhet i området. Stödandet av företag genom en sänkning av socialskyddsavgiften förbättrar dessa arbetsgivares sysselsättningsmöjligheter.

Målet är att en minskad arbetslöshet och uppkomsten av nya arbetsplatser skall dämpa utflyttningen från området och sålunda stärka kommunernas ekonomi och befolkningsunderlag. Målet är dessutom att genom försöket mera allmänt få ett svar på frågan om man genom att sänka de avgifter som tas ut hos arbetsgivarna kan påverka sysselsättningen.

Med beaktande av socialskyddsavgiftssystemen för arbetsgivare i Sverige och Norge kan det med hänsyn till en jämlik behandling av företagen på Nordkalotten vara viktigt att man även på finska sidan kan pröva en sänkning av arbetsgivaravgifterna. Samtidigt kan det gränsöverskridande samarbetet främjas i det aktuella området.

Aktuella alternativ

För det praktiska genomförandet av försöket med att slopa arbetsgivares socialskyddsavgift har två alternativ varit aktuella: de företag som är med i försöket befrias från socialskyddsavgiften medan försöket pågår eller företagen betalar socialskyddsavgifterna normalt men återbetalas i efterhand på ansökan ett belopp som motsvarar de betalda socialskyddsavgifterna.

De centralaste aktiva myndigheterna är det behöriga skatteverket samt Arbetskrafts- och Näringscentralen. Andra aktörer är dessutom behöriga ministerier, Skattestyrelsen och Folkpensionsanstalten. I befrielsemodellen var olika betoningar av arbetsfördelningen aktuella beroende på om det anses nödvändigt att på förhand undersöka om alla företag som kommer med i försöket har behörighet för de minimis-stöd (understryker Arbetskrafts- och Näringscentralens roll) eller om försöket kan inledas som ett massförfarande (understryker skatteverkets roll). I återbetalningsmodellen beviljar Arbetskrafts- och Näringscentralen stödet och skatteverket lämnar uppgifter om betalda socialskyddsavgifter till Arbetskrafts- och Näringscentralen.

Befrielsemodellen ansågs administrativt lättare och enklare än återbetalningsmodellen. I befrielsemodellen är behovet av personalresurser något mindre. Den förutsätter inte heller någon ny betalningsrörelse medan återbetalningsmodellen årligen förutsätter att anslag anvisas Arbetskrafts- och Näringscentralerna, och budgeteringsprocessen skulle vara invecklad. I befrielsemodellen får företagen omedelbar nytta och inte med ett års fördröjning som i återbetalningsmodellen.

Å andra sidan bedömdes befrielsemodellen innehålla mera risker för uppföljningen av de minimis-stödet och antalet debiteringssituationer kan antas vara större än återdrivningssituationerna i återbetalningsmodellen. För att undvika att maximibeloppet på de minimis-stödet överskrids måste man i befrielsemodellen för säkerhets skull ange det faktiska maximibeloppet under den kalkylerade gränsen, varvid nyttan för ett enskilt företag kan vara lägre än vad den annars kunde vara.

Genom befrielsemodellen kan man få erfa-

renheter uttryckligen av verkningarna av slopandet av arbetsgivares socialskyddsavgift och försöket skulle enklare än återbetalningsmodellen kunna fortsätta som ett bestående system. I återbetalningsmodellen blir sambandet mellan den sänkta avgiften och arbetsgivaravgifterna något oklart, eftersom företagen hela tiden betalar full socialskyddsavgift, och stödet snarare skulle uppfattas som företagsstöd.

Befrielsemodellen är jämförbar med avdragssystemen i Sverige och Norge, där systemets behörighet även har undersökts mot bakgrunden av EG-lagstiftningen.

2.2. De viktigaste förslagen

Arbetsgivares socialskyddsavgift slopas under ett treårigt försök i kommunerna Enare, Enontekis, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki och Övertorneå samt i de s.k. A-skärgårdskommunerna, dvs. Houtskär, Iniö, Karlö Korpo, Nagu och Velkua. Försöket omfattar med de begränsningar som följer av EG-lagstiftningen sådana företag och statliga affärsverk som har ett fast driftställe inom försöksområdet, samt hushållsarbetsgivare, om arbetet utförs inom försöksområdet.

Försöket genomförs i enlighet med bestämmelserna om de minimis-stöd (kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse). Enligt kommissionens förordning gäller avdraget inte företag vars verksamhetsområde omfattar transport eller produktion, förädling eller saluföring av sådana produkter som avses i bilaga I till EG-fördraget. Det sistnämnda ställer fiske, vattenbruk och vissa jordbruksprodukter utanför försöket. Dessutom får totalbeloppet av alla stöd av mindre betydelse till ett företag som omfattas av avdraget inte överskrida 100 000 euro under en treårsperiod. För att en överskridning av maximibeloppet skall undvikas föreslås att beloppet av sådana avgiftsbefrielseavdrag som arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet gör med stöd av denna lag för socialskyddsavgifter som fastställs för varje lönebetalningsår

inte får överskrida 30 000 euro, dvs. under försöksperioden får beloppet inte överskrida sammanlagt 90 000 euro.

Slopandet av socialskyddsavgiften genomförs som en avgiftsbefrielse. Arbetsgivaren skall i enlighet med ett av Skattestyrelsen fastställt formulär göra en anmälan om inledande av försöket till skatteverket för att få avgiftsbefrielsen. Arbetsgivaren får på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften den lönebetalningsmånad under vilken anmälan om inledande av försöket har lämnats till skatteverket. Skatteverket kan av särskilda skäl besluta att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än under den månad då anmälan om inledande av försöket lämnades in. Avgiftsbefrielsen gäller dock tidigast den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalas i januari 2003.

Arbetsgivaren svarar för att de uppgifter han lämnar är riktiga. Arbetsgivaren är skyldig att betala arbetsgivares socialskyddsavgift enligt vad som bestäms i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift om de förutsättningar som berättigar till befrielse upphör. Om arbetsgivaren inte har rätt till avgiftsbefrielse enligt denna lag, kan skatteverket bestämma att arbetsgivares socialskyddsavgift som utan grund lämnats obetald skall betalas.

Arbetskrafts- och näringscentralerna i Lappland, Norra Österbotten och Egentliga Finland skall på begäran lämna uppgifter om tillämpningen av de minimis-regleringen till Skattestyrelsen och behörigt skatteverk samt bistå vid av informerandet om avgiftsbefrielseförsöket till företag och hushållsarbetsgivare.

Dessutom bestäms i lagen bl.a. om skatteverkets behörighet att debitera arbetsgivares socialskyddsavgifter som utan grund lämnats obetalda, om skatteverkets och Skattestyrelsens granskningsrätt, om rätten att få information och rätten att lämna uppgifter samt om ändringssökande.

Lagen tillämpas på arbetsgivares socialskyddsavgift som fastställs på basis av de löner som betalas 2003—2005 så att arbetsgivarna första gången får befrielse i februari 2003 på basis av löner som betalats i januari 2003. Sista gången gäller befrielsen i januari

2006 på basis av löner som betalats i december 2005.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

På grund av försöket förlorar staten ca 8 milj. euro per år i socialskyddsavgifter, vilket täcks genom att socialskyddsavgiften för arbetsgivare höjs 0,014 procentenheter. T.ex. om en arbetsgivare som sysselsätter 10 personer betalar löner om sammanlagt 25 000 euro i månaden, stiger arbetsgivarens socialskyddsavgift 3,50 euro i månaden.

Genom propositionen eftersträvas i synnerhet positiva företagsverkningar på det viktigaste influensområdet, företagens sysselsättningsbetingelser och därigenom en förbättring av sysselsättningen. Antalet företag som kommer att omfattas av försöket uppskattas till 3 500. Till storleken är nästan alla företag små och medelstora företag, dvs. företag med högst 249 anställda. Största delen av dessa företag, dvs. ca 74 %, är mikroföretag med 1–5 anställda. Antalet storföretag kommer att utgöra mindre än 1 %. I praktiken kan de t.ex. i Lappland vara hotellkoncerner, bankernas lokalkontor och industriföretag.

Antalet företag som på grund av sitt verksamhetsområde inte är berättigade till avgiftsbefrielse uppskattas utgöra ca 18 % av hela företagsbeståndet inom försöksområdet. Den största gruppen av dessa utgörs av företag som tillverkar jordbruksprodukter. T.ex. socialskyddsavgifter som betalats på basis av lönekostnader för anställda vid renköttförädlingsföretag beviljas inte befrielse. Försöket kommer inte heller att omfatta t.ex. företag som idkar fiske. Även transportföretag, inklusive taxichaufförer, kommer att stå utanför försöket.

Antalet sådana företag inom försöksområdet för vilka beloppet på avgiftsbefrielsen från socialskyddsavgiften begränsas av det maximibelopp på 90 000 euro som föreslagits för de minimis-stöd under tre år utgör mindre än en procent av de företag som omfattas av försöket.

Eftersom största delen av de företag som kommer att omfattas av försöket är tämligen

små, kommer beloppet av den årliga socialskyddsavgift som största delen av företagen betalar på motsvarande sätt att vara mindre än 500 euro. Antalet företag som betalar över 500 euro per år i socialskyddsavgifter uppskattas till ungefär 1 300 i försöksområdet och av dem betalar drygt hälften högst 2 000 euro per år.

I Finland har inte tidigare i praktiken gjorts något försök med att sänka socialskyddsavgiften på regionala grunder. Syftet med försöket är att verkningarna för sysselsättningen skall kunna redas ut närmare på basis av de detaljerade uppgifter som erhålls om försöket.

Försöket kommer inte att ha någon nämnvärd inverkan på företagens administrativa arbetsmängd, eftersom den som får avgiftsbefrielse i regel inte behöver göra andra anmälningar än den anmälan om inledande av försöket till skattemyndigheterna som utgör förutsättningen för erhållande av avgiftsbefrielse, utan skattemyndigheterna samlar in behövliga uppgifter i samband med de arbetsgivaranmälningar som görs redan nu. Ett typiskt företag som kommer inom försökets influensområde är ett mikroföretag för vilket det här är särskilt positivt.

Uppnåendet av målen för propositionen stärker befolkningsunderlaget och näringsverksamhetens möjligheter i kommunerna i försöksområdet. Detta har en positiv inverkan på kommunernas beskattningsutfall och därigenom på kommunernas ekonomi.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Med anledning av försöket måste sådana ändringar göras i skatteförvaltningens datasystem som tar ca 80 årsverken i anspråk. För behandlingen av ärendet vid skatteverket, kundrådgivning, behandling och förvaring av anmälningar om inledande av försöket samt utredningen av fel i den årliga övervakningen krävs 1–2 årsverken. Utöver skatteförvaltningen åsamkas även arbeidskrafts- och näringscentralerna i försöksområdet i någon mån extra arbete på grund av försöket.

Försöket har inga verkningar i fråga om organisationen.

3.3. Verknningar för den regionala utvecklingen

I lagförslaget är det fråga om en försökslag genom vilken det undersöks vilka verknningar slopandet av socialskyddsavgiften har på företagens sysselsättningsbetingelser, sysselsättningen och migrationen. Enligt uppgifter från arbetsministeriet varierade arbetslöshetsgraden i försöksområdet 2001 i kommunerna i Lappland från 15,1 % i Utsjoki till 29,2 % i Salla. I skärgårdskommunerna varierade motsvarande nyckeltal från 4,2 % i Iniö till 12,7 % i Karlö. Sysselsättningsgraden i kommunerna i Lappland varierade mellan 51,1 och 59,6 %. I skärgårdskommunerna varierade motsvarande nyckeltal mellan 61,4 och 75,5 %.

Enligt uppgifter från Statistikcentralen var försöksområdet med några undantag ett område med utflyttningsöverskott 2001. De största nettoflyttningskommunerna i Lappland var Kemijärvi (nettoflyttningen -325 personer), Sodankylä (-255), Pello (-147), Salla (-129), Övertorneå (-115) och Enare (-100). Den största nettoflyttningskommunen bland skärgårdskommunerna var Houtskär (-22).

Slopandet av socialskyddsavgiften har bedömts förbättra sysselsättningsbetingelserna för företagen i försöksområdet och underlätta etableringen av nya företag i området. Detta har i någon mån bedömts öka antalet arbetsplatser och förbättra sysselsättningsgraden. Människornas möjligheter att permanent bosätta sig i sin hemtrakt förbättras, vilket dämpar bortflyttningen från kommunerna i försöksområdet. Ökningen av utbudet av arbetsplatser uppmuntrar även återflyttare.

Om målen uppnås minskar propositionen de regionala skillnaderna. Propositionen förbättrar även områdets konkurrenskraft i relation till det övriga landet och grannländerna Sverige och Norge, där en regional gradering av socialskyddsavgifterna redan är i bruk.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

En arbetsgrupp som tillsatts av inrikesmi-

nisteriet den 24 augusti 2001 (arbetsgruppen för norra Lappland) utredde möjligheterna att sänka arbetsgivares socialskyddsavgift i nordligaste Lappland. Arbetsgruppen överlämnade en rapport om saken den 21 december 2001.

Regeringen avtalade den 13 mars 2002 i samband med anslagsramarna för 2003—2006 att arbetsgivares socialskyddsavgift slopas under ett treårigt försök i kommunerna Enare, Enontekis, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki och Övertorneå samt i de s.k. A-skärgårdskommunerna, dvs. Houtskär, Iniö, Karlö, Korpo, Nagu och Velkua. Försöket omfattar med de begränsningar som följer av EG-lagstiftningen privata arbetsgivare samt statliga affärsverk.

Behövlig lagstiftning har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet, handels- och industriministeriet, finansministeriet, Skattestyrelsen, Lapplands arbetskrafts- och näringscentral, Lapplands skatteverk samt Folkpensionsanstalten. Under beredningen har också Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentral hörts.

4.2. Utlåtanden

Om propositionen har begärts utlåtanden från Suomen Yrittäjät, Centralhandelskammaren, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Akava, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Palvelutyönantajat, Skattebetalarnas Centralförbund, Luftfartsverket, Vägverket, Forststyrelsen, Senatfastigheter, Sydvästra Finlands skatteverk, Nylands skatteverk, Norra Österbottens arbetskrafts- och näringscentral, Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentral, Finlands Kommunförbund, Lapin liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Varsinais-Suomen liitto, arbetsministeriet, justitieministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet samt de myndigheter som nämns i avsnitt 4.1 och som deltagit i beredningen.

I de positiva utlåtandena ansågs försöket vara bra med tanke på de praktiska erfarenheter som fås. Slopandet av arbetsgivaravgif-

terna ansågs kunna inverka positivt på betingelserna för företagsverksamheten och sysselsättningen samt den regionala utvecklingen. I de kritiska utlåtandena ansågs att en regional stödåtgärd inte bör finansieras med avgifter som tas ut hos arbetsgivarna. I vissa utlåtanden ansågs att den kommunala arbetsgivaren bör tas med i försöket. Förslag till en utvidgning av försöksområdet framfördes också. Avgränsningarna ansågs vara problematiska med hänsyn till beskattningen. I utlåtandena betonades vikten av uppföljning och utvärdering.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den. Till propositionen hänför sig även regeringens proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om storleken av den försäkrades sjukförsäkringspremie, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift, som avlåts särskilt.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005

1 §. I paragrafen bestäms om det undantag från lagen (366/1963) och förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift (940/1978) som behövs för att försöket skall kunna genomföras. Enligt bestämmelsen får en privat arbetsgivare och ett sådant statligt affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (627/1987) under de förutsättningar som anges i denna lag under en treårig försöksperiod befrielse från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift utan hinder av vad som bestäms om skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift och vad som bestäms om avgiftens storlek i förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Med privat arbetsgivare avses utöver arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet även hushållsarbetsgivare. Definitionen på försöksperiodens längd och arbetsgivare som omfattas av försöket motsvarar det som regeringen avtalade i samband med anslagsramarna för 2003—2006. En bestämmelse om det geografiska tillämpningsområdet ingår i 3 §.

2 §. I paragrafen bestäms om syftet med försöket. Enligt bestämmelsen är syftet med

försöket med avgiftsbefrielse att reda ut hur en avgiftsbefrielse för arbetsgivare påverkar sysselsättningen och arbetsgivarnas sysselsättningsbetingelser i försöksområdet.

Kommunerna i försöksområdet är drabbade av arbetslöshet och utflyttningsöverskott. Geografiska faktorer, klimatförhållanden, långa transportsträckor, perifert läge och glesbebyggelse ökar företagets kostnader jämfört med det övriga Finland och försämrar sålunda sysselsättningsbetingelserna. Slopandet av socialskyddsavgiften har bedömts förbättra sysselsättningsbetingelserna och underlätta etableringen av nya företag i området. Detta har bedömts öka antalet arbetsplatser och förbättra sysselsättningsgraden. Genom detta förbättras möjligheterna för dem som vill bosätta sig permanent i sin hemtrakt, vilket i sin tur dämpar utflyttningen och eventuellt också uppmuntrar återflyttare. Detta stärker kommunernas ekonomi och befolkningsunderlag samt områdets konkurrenskraft.

I syfte att klarlägga och analysera verkningarna av avgiftsbefrielsen är avsikten att resultaten av försöket skall följas upp och en utvärdering av dem ordnas.

3 §. I paragrafen bestäms om försökets geografiska tillämpningsområde i enlighet med vad regeringen avtalat i samband med

anslagsramarna för 2003—2006. Försöket genomförs i kommunerna Enare, Enontekis, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki och Övertorneå samt i de s.k. A-skärgårdskommunerna dvs. Houtskär, Iniö, Karlö, Korpo, Nagu och Velkua.

Enligt förslaget tillämpas lagen på en sådan privat arbetsgivare och ett sådant statligt affärsverk som har ett sådant fast driftställe i någon av kommunerna i försöksområdet som avses i 13 a § inkomstskattelagen. Enligt 2 mom. gäller avgiftsbefrielsen endast de socialskyddsavgifter som fastställts på basis av löner som betalats till de anställda vid det fasta driftstället. Även om det är fråga om en sådan anställd vid ett driftställe i försöksområdet som utför t.ex. försäljnings- eller installationsarbete utanför försöksområdet, är arbetsgivaren befriad från socialskyddsavgiften. Däremot om arbetsgivaren har driftstället även utanför försöksområdet, får arbetsgivaren inte befrielse från de socialskyddsavgifter som betalats på basis av lönerna till de anställda vid dem utan de skall betalas i enlighet med lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. När en arbetstagare har sin ordinarie arbetsplats inom försöksområdet, omfattas lön för en arbetsresa som företagits till ett särskilt arbetsställe utanför försöksområdet av försöket. Om arbetstagaren har en sådan sekundär arbetsplats som avses i 71 § inkomstskattelagen inom försöksområdet eller utanför området, omfattas endast det arbete som utförts inom försöksområdet av avdraget.

Hushållsarbetsgivare har rätt till avgiftsbefrielse, om arbetet utförs inom försöksområdet. Avgiftsbefrielsen gäller t.ex. arbete som utförs i hushållsarbetsgivarens bostad eller fritidsbostad, om den är belägen inom försöksområdet. Motsvarande princip iaktogs tidigare i fråga om hushållsavdraget, då rätten till avdrag var regionalt begränsad.

4 §. Paragrafen hänför sig till EG-regleringen av de minimis-stöd, i enlighet med vilken försöket avses bli genomfört. De minimis-stöd behandlas i kommissionens förordning (EG) nr 69/2001, som behandlas ovan i avsnitt 1.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet. Begränsningarna i de minimis-regleringen gäller en-

dast arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet, till vilka även statens affärsverk räknas. Allmänt taget kan man konstatera att statliga stödåtgärder enligt artikel 87 i EGFördraget gäller alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet oberoende av juridisk ställning.

I 1 mom. konstateras att sådant stöd som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet får i form av avgiftsbefrielse är de minimis-stöd. Enligt artikel 3 i kommissionens förordning skall medlemsstaten då den beviljar stödet informera företaget om att stödet är ett de minimis-stöd. Eftersom beslut om beviljande av stöd inte fattas vid avgiftsbefrielse i enlighet med försöket, är det skäl att konstatera stödets natur i själva lagen även om avsikten är att företagen även i övrigt skall informeras om saken.

I 1 mom. ingår även en informativ bestämmelse om stödets maximibelopp. Enligt artikel 2 i kommissionens förordning får totalbeloppet av de minimis-stöd som beviljas ett och samma företag inte överskrida 100 000 euro under en tre års period. Detta maximibelopp tillämpas oberoende av stödets form och mål. I totalbeloppet räknas in alla olika de minimis-stöd som företaget får.

I Finland tillämpas i huvudsak stödprogram som kommissionen godkänner på basis av artikel 88 i företagens offentliga finansiering. Det har bara funnits några egentliga system enligt de minimis-förordningen. Landskapsutvecklingspengarna, som administreras av inrikesministeriet, betraktas som de minimis-stöd om stödtagaren kan bedömas vara ett företag. Inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde har de minimis-stöd beviljats i samband med vissa lån från Finnvera Abp (s.k. lån för småföretagare och kvinnoföretagare). Även sådana utvecklingsstöd som godkänns av kommissionen och administreras av arbetskrafts- och näringscentralernas företagsavdelningar samt företagarskolning beviljas i praktiken som de minimis-stöd.

Kommunerna har under EU-medlemskapet gjort endast några anmälningar om stöd enligt artikel 88.3 till kommissionen. Därav följer att all annan finansiering som beviljas av kommunerna har varit de minimis-stöd i den mening som avses i artikel 87.1, vilket skall

beaktas när det maximistödbelopp på 100 000 euro som hör till regeln beräknas. T.ex. om kommunen hyr ut en lokal till ett lägre pris än marknadspriset skall detta beaktas som de minimis-stöd, om inget separat godkännande för stödet genom kommunens försorg har sökts hos EG-kommissionen.

Även om den myndighet som beviljar stödet skall informera företaget om att stödet är ett de minimis-stöd, vet företaget inte nödvändigtvis vilka alla stöd som omfattas av de minimis-regleringen. Därför och för att maximibeloppet på 100 000 euro inte skall överskridas och man med anledning av detta inte skall bli tvungen att debitera socialskyddsavgiften i efterhand, föreslås i 2 mom. en bestämmelse om ett årligt maximibelopp för avgiftsbefrielse som är mindre än det kalkylerade maximibeloppet per år för de minimis-stödet (33 333 euro). Enligt förslaget får beloppet av avgiftsbefrielseavdrag som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet med stöd av denna lag gör inte överskrida 30 000 euro för ett och samma lönebetalningsår. Avgörande är således när lönen har betalats och inte när socialskyddsavgiften betalats. Den föreslagna marginalen är enligt uppskattning tillräckligt stor för sitt syfte.

5 §. Även denna paragraf hänför sig till ovan nämnda förordning av kommissionen gällande de minimis-stöd (EG) nr 69/2001. I paragrafen definieras vilka arbetsgivare som inte omfattas av avgiftsbefrielse. Utgångspunkten är att de sektorer som definieras i Statistikcentralens näringsgrensindelning omfattas av lagens tillämpningsområde, om inte någon sektor eller en del av den har ställts utanför tillämpningsområdet.

Kommissionens ovan nämnda förordning tillämpas på stöd som beviljas företag i alla branscher, med undantag för transportsektorn eller produktion, förädling eller saluföring av sådana produkter som avses i bilaga I till EG-fördraget samt produktion av stenkol. Med förordningens term "saluföring" (eng. marketing) avses främst marknadsföring.

Enligt förslaget är en sådan arbetsgivare vars huvudsakliga verksamhetsområde består av verksamhet som inte omfattas av de minimis-stöd inte berättigad till avgiftsbefrielse. Det huvudsakliga verksamhetsområdet bestäms enligt företagets omsättning: en sådan

arbetsgivare vars huvudsakliga omsättning (över 50 %) under en räkenskapsperiod består av ovan nämnda verksamhet är inte berättigad till avgiftsbefrielse. Bestämmelsen möjliggör avgiftsbefrielse i sådana situationer där företagets verksamhet i ringa mån även omfattar utesluten verksamhet. Med beaktande av att de företag som kommer att omfattas av försöket främst är små och medelstora företag, och att största delen av dem är mikroföretag, anses att den föreslagna definitionen inte på något avgörande sätt snedvrider konkurrensen. Om det förutsätts att socialskyddsavgifter som betalas i utesluten verksamhet som bedrivs i ringa mån särskiljs från de övriga socialskyddsavgifter som arbetsgivaren betalar, blir förfarandet tungt och ökar i synnerhet företagets administrativa arbetsmängd. Detta harmonierar inte med principen om att företagets administrativa börda skall underlättas, vilket även förordas av kommissionen.

Transport undantas i 1 punkten med anledning av det ovan nämnda från avgiftsbefrielse. Till transportsektorn anses höra företag som i huvudsak idkar varu- eller godstrafik med tillhörande tjänster, inklusive taxichaufförer. Ett företag i resebranschen som bedriver transportservice i anslutning till resebranschen omfattas dock av avgiftsbefrielse.

I Statistikcentralens näringsgrensindelning klassificeras t.ex. Luftfartsverket in i verksamhet relaterad till transporter. Den bedriver varken gods- eller persontrafik utan producerar bl.a. flygfälts- och flygtrafiktjänster och bedriver annan affärsverksamhet som anknuter till verksamhetsområdet samt sörjer bl.a. för flygsäkerheten och utvecklandet och övervakningen av luftfarten. I enlighet med detta omfattas Luftfartsverket och annan verksamhet relaterad till transporter av försöket.

På basis av bilaga I i EG-fördraget måste fiske, vattenbruk och vissa jordbruksprodukter uteslutas från försöket. Detta berörs i 2 punkten. Till sådant vattenbruk som avses i förordningen hör t.ex. fiskodling. Till sådant fiske som avses i förordningen räknas fiskerinäringen. Däremot omfattas fiske som turismprodukt av avgiftsbefrielse.

Företag som förädlar sådana jordbruksprodukter som avses i bilaga I till EG-fördraget

är företag som bedriver sortering, packning, förvaring, förädling eller annan behandling av de jordbruksprodukter som avses i bilagan och produkten efter detta fortfarande är en jordbruksprodukt. Sådana företag är t.ex. företag som bedriver köttförädling (t.ex. svin-, nötkötts- och renköttprodukter), bärförädling (sylt och saft) samt förädling av grönsaker (t.ex. vidareförädling av potatis såsom skalning och kokning). De produkter som avses i bilagan till EG-fördraget specificeras i tulltarifförteckningen.

I bilaga I till EG-fördraget finns också en grupp där bl.a. levande växter och alster av blomsterodling nämns. Vad uttrycket i bilagan och hänvisningar till uttrycket i olika sammanhang i andra EG-rättsakter innebär för skogsbruket, skogsindustrin och annan verksamhet som förädlar fällt virke är en tolkningsfråga. Befrielse kan åtminstone beviljas för funktioner som hänför sig till "fälda träd". Som sådana funktioner kan t.ex. betraktas funktioner i anslutning till trädfällning, råvirkeshandel, sågning och flishuggning. Däremot är funktioner som ansluter sig till "levande växter" och som således inte omfattas av försöket t.ex. sammanslutningar och företag som utför skogsvårdsarbeten.

På basis av Världshälsoorganisationens (WTO) avtal om subventioner och utjämningsåtgärder (EGT L 336, 23.12.1994) har även stöd för verksamhet i anslutning till export, dvs. ett stöd som hänför sig direkt till exportvolymen, inrättandet av ett distributionsnät och verksamheten i nätet eller löpande kostnader i anslutning till annan exportverksamhet samt ett stöd genom vilket inhemska produkter gynnas framom importprodukter ställts utanför de minimisbestämmelsens tillämpningsområde i kommissionens förordning. Det stöd som avses i denna lag, dvs. befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift, uppfyller dock inte kriteriet för exportstöd, eftersom stödet beviljas för en sänkning av ett företags löpande omkostnader och inte för främjande av företagets export eller produktion av vissa inhemska produkter som motsvarar importprodukter.

6 §. I paragrafen bestäms om anmälan om inledande av försöket. Enligt förslaget skall arbetsgivaren för att få avgiftsbefrielse göra

en anmälan om inledande av försöket till skatteverket.

Syftet med anmälan om inledande av försöket är att registrera de arbetsgivare som omfattas av försöket. Uppgifterna i anmälan om inledande av försöket gynnar även den utvärdering av försöket som skall göras. Sålunda föreslås att i anmälan skall ingå uppgifter om arbetsgivarens verksamhetsområde, hemort, fasta driftställe i en kommun inom försöksområdet och antalet anställda vid driftstället, beloppet av de löner och den lönebaserade socialskyddsavgift för arbetsgivare som under det kalenderår som föregår anmälan har betalats vid det aktuella driftstället, de minimis-stöd som beviljats och betalats till arbetsgivaren under tre år före anmälan samt andra behövliga uppgifter som Skattestyrelsen fastställer.

Skattestyrelsen fastställer ett formulär för anmälan om inledande av försöket. Anmälan görs som en blankett som också överförs till skatteförvaltningens webbsidor som elektronisk blankett. Den kan dock inte skickas i elektronisk form. I datasystemen görs en anteckning om arbetsgivarens rätt till avgiftsbefrielse samt om avgiftsbefrielsens maximibelopp.

Enligt 2 mom. är arbetsgivaren skyldig att omedelbart informera skatteverket, om andra uppgifter i anmälan om inledande av försöket än uppgifterna om antalet anställda eller beloppet av löner och socialskyddsavgiften förändras under försökstiden. Sålunda är arbetsgivaren t.ex. skyldig att uppge om det sker förändringar i företagets huvudsakliga verksamhetsområde, hemort, fasta driftställe eller de minimis-stöd. Om arbetsgivaren med anledning av den aktuella ändringen är berättigad till ett större avdrag än tidigare, gör skatteförvaltningen på basis av anmälan motsvarande justering i sina uppföljningssystem. Om en ändring innebär att det inte längre finns förutsättningar för avgiftsbefrielse eller att det finns förutsättningar endast för partiell avgiftsbefrielse, är arbetsgivaren på basis av 3 mom. skyldig att på eget initiativ betala socialskyddsavgiften antingen helt eller delvis.

Bestämmelsen i 3 mom. gäller arbetsgivarens ansvar för att de uppgifter han lämnat är riktiga. Arbetsgivaren är när de förutsättningar som berättigar till befrielse upphör att

existera skyldig att betala arbetsgivares socialskyddsavgift enligt vad som bestäms i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Bestämmelsen har en beröringspunkt med den nedan föreslagna 11 §, enligt vilken skatteverket kan bestämma att en socialskyddsavgift som utan grund lämnats obetald skall betalas.

7 §. I 1 mom. bestäms om behörigt skatteverk. Enligt bestämmelsen är skatteverket på arbetsgivarens hemort behörigt skatteverk.

I 2 mom. bestäms om de aktuella arbetskrafts- och näringscentralernas hjälp i frågor som gäller tillämpningen av de minimisregeln samt informerandet om försöket. Enligt förslaget skall Lapplands, Norra Österbottens och Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentraler på begäran lämna uppgifter till Skattestyrelsen och det behöriga skatteverket om grunderna för tillämpningen av 4 och 5 § samt bistå vid informerandet om avgiftsbefrielseförsöket till de arbetsgivare som omfattas av försöket. Arbetskrafts- och näringscentralerna har specialkunskaper om företagsstöd och tillämpningen av de minimisregeln och känner till företagsbeståndet i området. Det kan konstateras att nämnda bestämmelse inte berättigar till erhållande av sekretessbelagda uppgifter på enhetsnivå utan om detta bestäms nedan i den föreslagna 12 §.

Samarbete mellan skatteförvaltningen samt arbetskrafts- och näringscentralerna är viktigt även med hänsyn till en effektiv information. Genom samarbete kan man även utnyttja bl.a. arbetskrafts- och näringscentralernas kontakter till företag och företagargorganisationer. Betydelsen av en effektiv information är särskilt stor i detta försök på grund av att försöket så snart kommer att inledas och informationen bör börja spridas redan under hösten 2002.

8 §. Paragrafen gäller inledandet av avgiftsbefrielseförfarandet. Enligt förslaget får arbetsgivaren på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften för den lönebetalningsmånad under vilken en sådan anmälan om inledande av försöket som avses i 6 § har lämnats till skatteverket. Något separat beslut om beviljande eller godkännande eller förkastande fattas inte. Syftet är att undvika onödiga

byråkrati samt att så långt som möjligt inleda och genomföra försöket i form av ett massförfarande, vilket är det normala för socialskyddsavgiften även annars.

Arbetsgivaren kan ansöka om ett sådant förhandsavgörande som avses i 8 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Enligt sagda 8 § tillämpas beträffande förhandsavgöranden och besvär som anförts däröver motsvarande stadganden i lagen om förskotts- och uppbörd.

Om det av anmälan om inledande av försöket eller på annat sätt, t.ex. av uppgifterna från arbetskrafts- och näringscentralen framgår att avgiftsbefrielseavdraget tillämpas på felaktiga grunder, driver skatteverket in det bristande socialskyddsavgiftsbeloppet enligt vad som bestäms i 10 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Arbetsgivaren får överklaga debiteringsbeslutet.

Arbetsgivaren kan göra en anmälan om inledande av försöket redan innan försöket startar vid ingången av januari 2003. I anslutning till detta föreslås bli bestämt att avgiftsbefrielsen tidigast dock gäller arbetsgivares socialskyddsavgift som fastställs på basis av löner som betalats i januari 2003.

Enligt 2 mom. kan skatteverket av särskilda skäl bestämma att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än den månad då anmälan om inledande av försöket lämnades. Försummelse av anmälan om inledande av försöket eller försenad inlämning av anmälan är inte en sådan särskild anledning att tidigarelägga ikraftträdandet som avses i denna paragraf. Ett sådant särskilt skäl som avses i bestämmelsen kan t.ex. vara att förhandsavgörandet dröjer, eller att en hushållsarbetsgivare inte har kunnat förutse att beloppet av de löner som han under ett år betalar till en och samma arbetstagare överskrider 1 500 euro, varvid arbetsgivares socialskyddsavgift i annat fall måste betalas. Om tidpunkten för avgiftsbefrielse tidigareläggs skall arbetsgivaren uppfylla ovan föreslagna förutsättningar redan från den aktuella tidigare tidpunkten.

Om arbetsgivarens rätt att återfå en socialskyddsavgift som betalats till ett för stort belopp eller utan grund bestäms i 13 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Arbetsgivaren kan dra av beloppet från en socialskyddsavgift som betalas senare eller ansöka

om återbetalning av beloppet i enlighet med vad som bestäms i förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Skatteverket kan även å tjänstens vägnar återbetala ett belopp som betalats till ett för stort belopp eller utan grund. Socialskyddsavgiften återbetalas för försöksperioden i allmänhet därför att socialskyddsavgiften har betalats i misstag eller skatteverket genom sitt beslut har tidigarelagt tidpunkten för när betalningsbefrielsen införs. Arbetsgivaren har rätt att från skatteverket återfå den socialskyddsavgift som han har betalat för den del av lönen som motsvarar dagpenningen i enlighet med 13 § 2 mom. lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift då socialskyddsavgift betalats till skatteverket på lönen.

9 §. Med stöd av 6 § 2 mom. är arbetsgivaren skyldig att uppge om det sker förändringar i förutsättningarna att delta i försöket, och arbetsgivaren enligt 3 mom., ifall förutsättningarna för befrielse upphör att existera, är skyldig att betala arbetsgivares socialskyddsavgift så som bestäms i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift. Om arbetsgivaren utan grund låter bli att betala socialskyddsavgiften eller gör ett för stort avdrag, har skatteverket med stöd av den föreslagna 9 § rätt att driva in socialskyddsavgiften i efterhand.

På indrivning av arbetsgivares socialskyddsavgift i efterhand hos arbetsgivaren och på avgiftstillägg tillämpas enligt förslaget vad som bestäms i 10 och 11 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift, om arbetsgivaren inte enligt denna lag har rätt till avgiftsbefrielse eller till en del av den. Enligt 10 § i nämnda lag är arbetsgivaren inför staten ansvarig för en socialskyddsavgift som han är skyldig att betala. Om arbetsgivaren helt eller delvis har låtit bli att betala socialskyddsavgiften, tillämpas vad som i lagen om förskottsuppbörd bestäms om rättelse och indrivning av försummad förskottsinnehållning på rättelsen av felet och indrivningen av det bristande beloppet hos arbetsgivaren. Om socialskyddsavgiften helt har lämnats obetald eller har betalats efter utsatt betalningsdag, debiteras ett skattetillägg på den enligt vad som bestäms i lagen om skattetillägg och dröjsmålsränta (1556/1995). Om bedömning och höjning av beloppet av en försummad

socialskyddsavgift gäller i tillämpliga delar vad som i fråga om förskottsinnehållning bestäms om ansvar vid betalning. Enligt 11 § i nämnda lag skall en sådan debitering som avses i 10 § verkställas inom sex år från utgången av det år under vilket skyldigheten att betala avgiften har uppkommit.

10 §. I paragrafen bestäms om arbetsgivarens anmälningsskyldighet. Enligt 1 mom. skall de arbetsgivare som är med i försöket på den årsdeklarationsblankett de lämnar in i januari för skatteverket även uppge det sammanlagda beloppet av de avgiftsbefrielseavdrag som gjorts året innan. Skattestyrelsen kan på årsdeklarationsblanketten begära även andra uppgifter som behövs för bedömningen av resultaten av försöket hos de arbetsgivare som är med i försöket. I syfte att bedöma sysselsättningsverkningarna kommer man t.ex. att behöva information om antalet anställda hos arbetsgivaren. Anmälningsskyldigheten gäller alla arbetsgivare som omfattas av försöket.

En tillfällig arbetsgivare lämnar för närvarande i årsdeklarationen sådana uppgifter om alla löntagare där socialskyddsavgiftens belopp inte framgår. I fortsättningen skall arbetsgivaren i samband med årsdeklarationen lämna uppgifter om avgiftsbefrielseavdraget på en blankett som skattestyrelsen fastställt.

Arbetsgivare som regelbundet betalar löner och som månatligen lämnar in en sådan övervakningsdeklaration som avses i 32 § lagen om förskottsuppbörd över de förskottsinnehållningar och socialskyddsavgifter de betalat på basis av föregående månads utbetalda löner antecknar beloppet av avgiftsbefrielseavdraget även i övervakningsdeklarationen. Om detta bestäms i 2 mom.

11 §. Enligt den föreslagna paragrafen skall det lönebelopp som berättigar till avgiftsbefrielse kunna konstateras för varje enskild löntagare i lönebokföringen. Övervakningen av avgiftsbefrielseförfarandet sker i huvudsak i efterhand. Eftersom arbetsgivarna har ekonomiskt intresse av att komma i åtnjutande av befrielseförfarandet, kan detta leda till situationer där befrielseförfarandet utnyttjas utan grund. Den föreslagna bestämmelsen behövs för att grunderna för befrielsen skall kunna kontrolleras i efterhand. Skattestyrelsen utfärdar närmare bestämmelser om ord-

nandet av lönebokföringen.

Dessutom föreslås att lönebokföringen till ovan nämnda delar skall bevaras 10 år från den dag då avgiftsbefrielsen trädde i kraft för arbetsgivaren i enlighet med 8 §. Enligt artikel 3.3 i kommissionens förordning (EG) nr 69:2001 gällande de minimis-stöd skall uppgifter om stöd av mindre betydelse bevaras under tio år från den dag då stödet beviljades. I artikeln ingår en skyldighet för medlemsstaterna att på skriftlig begäran från kommissionen lämna denna alla upplysningar den anser sig behöva för att bedöma huruvida villkoren i förordningen följts, särskilt vad gäller det totala beloppet av stöd som ett enskilt företag har mottagit. Eftersom en del av materialet i anslutning till lönebokföring enligt 36 § lagen om förskottsutskott omfattas av en förvaringstid på sex år, är det nödvändigt att förskriva en särskild tio års förvaringstid i anslutning till detta försök.

12 §. Enligt förslaget tillämpas på betalningsbefrielse i denna lag vad som bestäms om skattegranskning och skyldighet att lämna upplysningar i 37 § lagen om förskottsutskott.

Med stöd av 37 § lagen om förskottsutskott gäller bestämmelserna om skattegranskning och skyldighet att lämna uppgifter enligt lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) även förskottsutskotts-förfarandet. T.ex. i 23 § lagen om beskattningsförfarande bestäms om skattestyrelsens och länskatteverkets rätt att granska handlingar samt om vite som skattestyrelsen kan förelägga. Dessutom skall den som enligt 37 § lagen om förskottsutskott gör en betalning på vilken förskotts innehållning skall verkställas i Finland för granskning visa sin bokföring eller sina anteckningar samt allt det material, alla de tillbehör och all den egendom som kan behövas vid verkställandet av skattegranskningen, såsom det material som en betalningsmottagare har lämnat in till honom och som gäller förskotts innehållningen. Också mottagaren av en betalning på vilken förskotts innehållning skall verkställas är skyldig att på uppmaning för granskning visa material som gäller förskotts innehållningen. Vad som stadgas om den som gör en betalning på vilken förskotts innehållning skall verkställas gäller var och en som har ovan nämnt mate-

rial i sin besittning. Om innehållet i och omfattningen av skyldigheten att lämna uppgifter och visa upp material samt om det förfarande som skall iakttas vid granskningen bestäms i lagen och förordningen om beskattningsförfarande (763/1998).

13 §. I paragrafen bestäms om skatteverkets och Skattestyrelsens rätt att på begäran få uppgifter från andra myndigheter samt om vidareöverlåtelse av uppgifter till andra myndigheter. I 1 mom. bestäms om rätten att få uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra inskränkningar i tillgången till information. Skatteverket och Skattestyrelsen har rätt att från andra myndigheter få uppgifter om arbetsgivarens hemort, driftställets läge och verksamhetsområde, de minimis-stöd, som har beviljats och betalats till arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet samt om andra för utredandet av förutsättningarna för avgiftsbefrielse nödvändiga uppgifter. De andra myndigheter som avses i bestämmelsen överläter uppgifter endast på begäran. Skatteverket och Skattestyrelsen får uppgifterna avgiftsfritt.

I praktiken kommer de viktigaste myndigheterna som lämnar ut uppgifter att vara arbetskrafts- och näringscentraler, som kan ge uppgifter om de minimis-stöd, samt Statistikcentralen i fråga om näringsgrensuppgifter. Myndigheter som lämnar ut uppgifter kan också vara andra statliga och kommunala myndigheter samt förbund på landskapsnivå.

I 2 mom. bestäms om vidareöverlåtelse av uppgifter som skatteverket och Skattestyrelsen fått med stöd av denna lag. Uppgifter kan överlåtas i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999). Dessutom föreslås att uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelser och andra inskränkningar i tillgången till information kan överlåtas till social- och hälsovårdsministeriet, andra myndigheter som beviljar de minimis-stöd samt Europeiska unionens behöriga institution. Uppgifterna lämnas ut på begäran.

Enligt 1 punkten kan uppgifter som behövs vid utvärderingen och uppföljningen av försöket med avgiftsbefrielse lämnas till social- och hälsovårdsministeriet. Sådana uppgifter

är uppgifter om mottagarna av avgiftsbefrielse och dess belopp. Dessutom behövs uppgifter t.ex. om antalet anställda hos arbetsgivare som fått avgiftsbefrielse.

Folkpensions- och sjukförsäkringsutgifter finansieras utom med arbetsgivares socialskyddsavgift dessutom bl.a. med statliga medel. Social- och hälsovårdsministeriet anvisar Folkpensionsanstalten den aktuella statliga medfinansieringen. Storleken på denna medfinansiering påverkas även av förändringar i avkastningen av arbetsgivares socialskyddsavgift. Därför behöver social- och hälsovårdsministeriet årligen även uppgifter om avgiftsbefrielseernas belopp för bedömningen av anslagsbehovet. Även om detta bestäms i 1 punkten.

I 2 punkten bestäms om skatteverkets och Skattestyrelsens rätt att till andra myndigheter som beviljar de minimis-stöd lämna uppgifter om de minimis-stöd som arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet har fått. Sådana andra stödmyndigheter är bl.a. Arbetskrafts- och näringscentralerna, kommunerna och förbunden på landskapsnivå. Uppgifter kan lämnas utom om de minimis-stöd som skatteverket beviljar även om andra stöd som arbetsgivaren uppger.

I 3 punkten bestäms om skatteverkets och Skattestyrelsens rätt att lämna ut uppgifter till Europeiska unionens behöriga institution eller något annat organ. Den föreslagna bestämmelsen är en rättsgrund för utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter i alla sådana situationer där Europeiska gemenskapens lagstiftning eller en skyldighet i anslutning till medlemskapet i Europeiska unionen så förutsätter. I gemenskapslagstiftningen finns flera bestämmelser som förutsätter att uppgifter lämnas ut t.ex. för övervakning av Europeiska gemenskapens lagstiftning om statliga stöd. Europeiska gemenskapens övervakning av de minimis-stöd är närmast systemövervakning men även den kan t.ex. omfatta uppgifter om enskilda företag. Sålunda är det nödvändigt med en bestämmelse om behörigheten att lämna ut uppgifter.

Enligt 3 mom. överlåter skatteverket och Skattestyrelsen avgiftsfritt de uppgifter som avses i 2 mom. 1—3 punkten.

14 §. I paragrafen bestäms om ändringssökande i ett beslut som skatteverket fattar med

stöd av denna lag. Det är ändamålsenligt att ändringssökandet ordnas på samma sätt som i fråga om skatteverkets andra beslut om socialskyddsavgiften. Därför föreslås bli bestämt att ändring i ett beslut som skatteverket fattar med stöd av denna lag får sökas så som anges i 17 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

Nöjer sig den som saken gäller eller skatteombudet inte med ett beslut, får han söka ändring i det hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den betalningsskyldiges hemkommun är belägen. Innan besvär anförs skall rättelse i beslutet yrkas i enlighet med 48 § lagen om förskottsuppbörd. Rättelseyrkande skall göras senast inom fem år från ingången av det kalenderår som följer på det år under vilket beslutet fattades eller saken avgjordes. Besvären skall tillställas skatteverket eller förvaltningsdomstolen inom den tid som anges i 50 § lagen om förskottsuppbörd. Besvärstiden skall dock alltid vara minst 60 dagar från delfäendet av rättelsebeslutet. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Ett beslut är verkställbart oberoende av att besvär har anförts över det.

15 §. Bestämmelsen är till karaktären informativ. Enligt den kan Skattestyrelsen vid behov utfärda närmare anvisningar om grunderna för avgiftsbefrielse, förfarande och övervakning. Anvisningar kan ges till skatteverken t.ex. i frågor som gäller tolkningen av grunderna för avgiftsbefrielse och till arbetsgivarna t.ex. om den anmälningsskyldighet som hänför sig till anmälan om inledande av försöket och årsdeklarationen.

16 §. I paragrafen föreslås en allmän hänvisning till lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift, som i relation till den lag som nu föreslås tillämpas som en kompletterande lag på försöket med avgiftsbefrielse. T.ex. 8 § som gäller ansökan om förhandsavgörande tillämpas på denna grund.

17 §. I paragrafen bestäms om lagens ikraftträdande och förläggningen av avgiftsbefrielsen. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2003 och vara i kraft fram till den 31 december 2005.

Enligt 2 mom. tillämpas denna lag på ar-

betsgivares socialskyddsavgifter som skall betalas på basis av lönerna 2003—2005. Med beaktande av att socialskyddsavgiften i enlighet med 12 § lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) betalas i kalendermånaden efter den då lönerna betalades, föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om att avgiftsbefrielsen första gången gäller socialskyddsavgifter som betalas i februari 2003 på basis av löner som betalats i januari 2003 och sista gången socialskyddsavgifter som betalas i januari 2006 på basis av löner som betalats i december 2005.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får enligt 3 mom. vidtas innan lagen träder i kraft. Sådana åtgärder är t.ex. information till företag, statens affärsverk och hushåll samt åtgärder som behövs inom förvaltningen, t.ex. personalhandledning och anpassning av adb-system.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2003. Lagen tillämpas på arbetsgivares socialskyddsavgifter som betalas på basis av löner som skall betalas 2003—2005 så att befrielse ges första gången i februari 2003 på basis av löner som betalas ut i januari 2003. Sista gången ges befrielse i januari 2006 på basis av löner som betalas ut i december 2005.

Avsikten är att resultaten av försöket skall följas upp och utvärderas. I detta syfte kommer ett separat utvärderingsprojekt att inledas under social- och hälsovårdsministeriets ledning.

3. Lagstiftningsordning

Den lag som föreslås i propositionen är en tidsbunden försökslag som tillämpas endast i en del av landet. Försöket genomförs regionalt endast i de kommuner som anges i lagen. Försöket innebär att i försöksområdet befrias företag med de begränsningar som följer av EG-lagstiftningen, statens affärsverk och hushåll från arbetsgivares socialskyddsavgift medan försöket pågår. Den förlust av socialskyddsavgifter som på detta sätt åsamkas Folkpensionsanstalten täcks genom att alla

arbetsgivares socialskyddsavgifter höjs med 0,014 procentenheter. T.ex. om en arbetsgivare som sysselsätter 10 personer betalar löner om sammanlagt 25 000 euro per månad, stiger arbetsgivarens socialskyddsavgift 3,50 euro per månad.

Enligt 6 § grundlagen förutsätter likställhetsregleringen i princip lika behandling bl.a. oberoende av boningsort. Enbart ett geografiskt kriterium kan med hänsyn till det system för grundläggande rättigheter som avses i 6 § 2 mom. grundlagen inte anses vara en godtagbar grund för särbehandling.

Grundlagsutskottet har dock ansett försökslagstiftning som leder till olikhet av något slag i sig vara godtagbar med hänsyn till likställdheten i fråga om stöd för hushållsarbete (GrUU 19/1997 rd), överföringen av utkomstuppgifter (GrUU 2/1994 rd), hälsocentralavgiften (GrUU 3/1991 rd), utvecklandet av studentexamen (GrUU 58/2001 rd) och försök med kommunernas samarbete i regioner (GrUU 11/2002 rd). Utskottet har då betonat att likställdhetsprincipen inte leder till snäva gränser för lagstiftarens prövning då den reglering som den aktuella samhällsutvecklingen kräver eftersträvas och att försöket åtminstone inom vissa gränser kan utgöra en sådan godtagbar grund med stöd av vilken man kan pruta på likställdhetsprincipen i regionalt avseende (t.ex. GrUU 58/2001 rd och 11/2002 rd). Utskottet har i samband med ett annat försöksprojekt som förutsättning för vanlig lagstiftningsordning i första hand ansett att det i lagen direkt skall bestämmas om i vilka kommuner och under vilka förutsättningar försöket skall verkställas (GrUU 19/1997 rd). Försöksåtgärderna skall stå i korrekt relation till de eftertraktade förmånerna och får inte innebära att de berörda gynnas orimligt i förhållande till andra (GrUU 38/1998 rd).

Genom försökslagen skaffas uppgifter och erfarenheter av vilka verkningar slopanDET av socialskyddsavgiften har på sysselsättningen och sysselsättningsbetingelserna. Eftersom det i lagförslaget räknas upp inom vilka kommuners område försöket kommer att genomföras och det i lagen bestäms om betingelserna för försöket och om vilka förfaranden som skall iakttas och eftersom kompenseringen av förlusten av socialskyddsav-

gifterna endast innebär en ringa ökning av socialskyddsavgiften för enskilda arbetsgivare, anser regeringen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser dock önskvärt att ett utlå-

tande om propositionen inskaffas från grundlagsutskottet

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om befrielse från arbetsgivares socialskyddsavgift i vissa kommuner 2003—2005

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Utan hinder av vad som bestäms om skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963) och om storleken på nämnda avgift i förordningen om arbetsgivares socialskyddsavgift (940/1978) får en privat arbetsgivare och ett sådant statligt affärsverk som avses i lagen om statens affärsverk (627/1987) under de förutsättningar som anges i denna lag under en försökstid på tre år befrielse från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift (*avgiftsbefrielse*).

2 §

Syftet med försöket med avgiftsbefrielse är att reda ut hur avgiftsbefrielsen för de arbetsgivare som avses i 1 § påverkar sysselsättningen och arbetsgivarnas sysselsättningsbetingelser i de kommuner som avses i 3 §.

3 §

Denna lag tillämpas på en arbetsgivare som avses i 1 § och som har ett sådant fast driftställe som avses i 13 a § inkomstskattelagen (1535/1992) i någon av följande kommuner (*försöksområde*):

- 1) Lapplands län: Enare, Enontekis, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki eller Övertorneå,
- 2) Uleåborgs län: Karlö, eller
- 3) Västra Finlands län: Houtskär, Iniö, Korpo, Nagu eller Velkua.

Avgiftsbefrielsen gäller endast sådana socialskyddsavgifter för arbetsgivare som fastställs på basis av de löner som betalats till arbetstagarna vid ett fast driftställe inom försöksområdet. Hushållsarbetsgivare har rätt till avgiftsbefrielse, om arbetet utförs inom försöksområdet.

4 §

Stöd som arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet med stöd av denna lag får i form av avgiftsbefrielse är stöd i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse (*de minimis-stöd*). Det sammanlagda beloppet av stöd som ges i form av avgiftsbefrielse och annat de minimis-stöd som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet eventuellt beviljats får inte under en treårsperiod överskrida 100 000 euro.

Beloppet av avgiftsbefrielseavdrag som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet med stöd av denna lag gör för den socialskyddsavgift som fastställs för varje lönebetalningsår får inte överskrida 30 000 euro.

5 §

Rätt till avgiftsbefrielse har dock inte en sådan arbetsgivare vars huvudsakliga verksamhetsområde är:

- 1) transport,
- 2) produktion, förädling eller saluföring av de jordbruks-, fiske- och andra produkter som avses i bilaga I till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller
- 3) produktion av stenkol.

6 §

Arbetsgivare skall för att få avgiftsbefrielse göra en anmälan om inledande av försöket till skatteverket. I anmälan skall lämnas information om arbetsgivarens verksamhetsområde, hemort, fasta driftställe i en kommun inom försöksområdet och antalet anställda vid driftstället, beloppet av de löner och den lönebaserade socialskyddsavgift för arbetsgivare som under det kalenderår som föregår anmälan har betalats vid det aktuella

driftstället, de minimis-stöd som beviljats och betalats till arbetsgivaren under tre år före anmälan samt andra behövliga uppgifter som fastställts av Skattestyrelsen.

Arbetsgivaren är skyldig att omedelbart underrätta skatteverket om andra än de uppgifter om antalet anställda samt beloppet av löner och socialskyddsavgifter som ingår i anmälan om inledande av försöket förändras under försöksperioden.

Arbetsgivaren svarar för att de uppgifter som lämnas är riktiga. Om de förutsättningar som berättigar till befrielse upphör att existera, är arbetsgivaren skyldig att betala arbetsgivares socialskyddsavgift i enlighet med vad som bestäms i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

7 §

Behörigt skatteverk är skatteverket på arbetsgivarens hemort.

Lapplands, Norra Österbottens och Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentraler lämnar på begäran till Skattestyrelsen och det behöriga skatteverket uppgifter om grunderna för tillämpningen av 4 och 5 § samt bistår vid informerandet om försöket med avgiftsbefrielse till de arbetsgivare som omfattas av försöket.

8 §

Arbetsgivaren får på eget initiativ utan särskilt beslut göra ett avgiftsbefrielseavdrag för socialskyddsavgiften den lönebetalningsmånad under vilken den anmälan om inledande av försöket som avses i 6 § har lämnats till skatteverket. Avgiftsbefrielsen gäller dock tidigast den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalats i januari 2003.

Skatteverket kan av särskilda skäl besluta att avgiftsbefrielsen träder i kraft tidigare än den månad då anmälan om inledande av försöket lämnas, dock så att den tidigast gäller den socialskyddsavgift för arbetsgivare som fastställs på basis av löner som betalats i januari 2003.

9 §

Om arbetsgivaren inte enligt denna lag har rätt till avgiftsbefrielse eller en del därav, tillämpas på indrivning av arbetsgivares social-

skyddsavgift i efterhand hos arbetsgivaren och på avgiftstillägg vad som bestäms i 10 och 11 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

10 §

Arbetsgivaren skall underrätta skatteverket om avgiftsbefrielseavdragens belopp och lämna andra uppgifter som Skattestyrelsen förutsätter på den årsdeklaration som avses i 33 § lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) eller på någon annan anmälan enligt ett av Skattestyrelsen fastställt formulär.

Arbetsgivare som regelbundet betalar löner skall anteckna avgiftsbefrielseavdragens belopp även i den övervakningsdeklaration som avses i 32 § lagen om förskottsuppbörd.

11 §

I lönebokföringen skall det lönebelopp som berättigar till avgiftsbefrielse kunna konstateras för varje enskild löntagare på det sätt som Skattestyrelsen bestämmer. Lönebokföringen skall till dessa delar förvaras 10 år från det att avgiftsbefrielsen har trätt i kraft för arbetsgivaren i enlighet med 8 §.

12 §

På sådan betalningsbefrielse som avses i denna lag tillämpas vad som bestäms om skattegranskning och skyldighet att lämna upplysningar i 37 § lagen om förskottsuppbörd.

13 §

Skatteverket och Skattestyrelsen har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra inskränkningar i tillgången till information på begäran avgiftsfritt från andra myndigheter få uppgifter om arbetsgivarens hemort, driftställets läge och verksamhetsområde samt de minimis-stöd som beviljats och betalats till en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet liksom även andra för utredandet av förutsättningarna för avgiftsbefrielse nödvändiga uppgifter.

Utöver vad som bestäms om utlämnande av uppgifter i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter (1346/1999) har skatteverket och Skattestyrelsen utan hinder av sekretess-

bestämmelserna och andra inskränkningar i tillgången till information rätt att på begäran

1) till social- och hälsovårdsministeriet lämna uppgifter som behövs vid utvärderingen och uppföljningen av försöket med avgiftsbefrielse samt uppgifter som behövs vid bedömningen av statens medfinansiering till Folkpensionsanstalten,

2) till andra myndigheter som beviljar de minimis-stöd lämna uppgifter om de minimis-stöd som en arbetsgivare som bedriver företagsverksamhet får,

3) till Europeiska unionens behöriga institution eller annat organ lämna uppgifter om avgiftsbefrielse som beviljas i form av de minimis-stöd, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning eller någon annan skyldighet i anslutning till Finlands medlemskap i Europeiska unionen.

Skatteverket och Skattestyrelsen lämnar avgiftsfritt ut de uppgifter som avses i 2 mom. 1—3 punkten.

14 §

I ett beslut som skatteverket fattar med stöd av denna lag får ändring sökas så som anges i 17 § lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

Helsingfors den 17 september 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

15 §

Skattestyrelsen får utfärda närmare anvisningar om grunderna för, förfarandet vid och övervakningen av avgiftsbefrielse.

16 §

Utöver vad som bestäms i denna lag iakttas i tillämpliga delar lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.

17 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003 och är i kraft fram till den 31 december 2005.

Denna lag tillämpas på arbetsgivares socialskyddsavgift som fastställs på basis av löner som betalas 2003–2005. Avgiftsbefrielsen gäller första gången den socialskyddsavgift som fastställs på basis av de utbetalda lönerna i januari 2003 och skall betalas i februari 2003 och sista gången den socialskyddsavgift som fastställs på basis av de utbetalda lönerna i december 2005 och skall betalas i januari 2006.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Region- och kommunminister *Martti Korhonen*